

Informatiebrief aan de Raad

Zaaknummer: Z/22/065660 059
 Documentnummer: 031911
 Datum: Dinsdag 24 mei 2022/verzonden 25 mei 2022
 Onderwerp: Dashboard jeugdhulp Wassenaar mei 2022
 Bijlage(n):

1. *Dashboard jeugdhulp Wassenaar mei 2022;*
2. *Stand van zaken lokale maatregelen jeugd mei 2022*
3. *Financiële tabel 1A kostenbesparende maatregelen d.d. 1 april 2021*

Geachte Raad,

In deze brief informeren wij u over het dashboard Jeugd van mei 2022 (met gegevens jeugdhulp van 2017 t/m 2021), over de ontwikkelingen van de kosten in 2021 en over de voortgang in de op 1 april 2021 (en daarvoor) genomen maatregelen om de kostenstijgingen van de jeugdhulp om te buigen. De ontwikkelingen 2021 beschrijven we kwalitatief, omdat de cijfers die beschikbaar zijn uit de H10 nog niet volledig betrouwbaar zijn. De datasystemen zijn namelijk in ontwikkeling en aanbieders hebben tot 1 juli 2022 de tijd om declaraties van 2021 in te dienen.

De inspanningen die we hebben gedaan met onder andere de uitvoering van de lokale maatregelen hebben effect gehad: De kosten voor tweedelijns jeugdhulp zijn in 2021 gedaald ten opzichte van het jaar ervoor. Daarbij heeft de lobby van de Nederlandse gemeenten richting het Rijk geleid tot extra investeringen vanuit het Rijk in de jeugdzorg, namelijk € 477.000 in 2021 en € 1.210.000 in 2022. Hierbij opgeteld de besparing op tweedelijnszorg ad. € 221.000 door de inzet van de praktijkondersteuner GGZ jeugd bij de huisartsen (poh jeugd), kunnen we stellen dat we de investering van in totaal 1,8 miljoen (periode 2021 t/m 2024) reeds hebben terugverdiend.

	2021	2022	2023	2024	
Investering kostenbesparende maatregelen	€ 200.000	€ 400.000	€ 600.000	€ 600.000	
Totaal investering					-€ 1.800.000
Extra inkomsten Rijk	€ 477.000	€ 1.210.000			
Besparing tweedelijns zorg (met inzet poh jeugd)	€ 221.000				
Totaal inkomsten/ besparing					+€ 1.908.000
Resultaat in 2022					<u>+€ 108.000</u>

Met betrekking tot het amendement kostenbesparende maatregelen d.d. 1 april 2021 (Z/21/50807/231370/3) valt te stellen dat we door de inzet van lokale maatregelen het gebruik van lichtere zorgproducten uit de tweede lijn voorkomen. Denk hierbij vooral aan de inzet van kortdurende basis GGZ begeleiding van de poh jeugd en de lichte jeugdhulp die thans beschikbaar is binnen het CJG en welke verder versterkt vorm wordt gegeven met de oprichting van het jeugdteam. We hebben geen uitvoering hoeven geven aan het verlaging van de bestedingsruimte van aanbieders met € 200.000, gezien de uitgaven voor jeugdhulp in 2021 tot nu toe lager zijn dan in 2020. Het tweede punt uit het amendement op het raadsbesluit van 1 april 2021 (Z/21/50807/231370/3), namelijk de bestedingsruimte met € 200.000 te verlagen, treedt op dit moment niet in werking.

De effecten van de lokale maatregelen jeugdhulp in Wassenaar zullen na enkele jaren, na verdere ontwikkeling en inbedding, nog beter zichtbaar zijn in de cijfers van het dashboard.

Leeswijzer dashboard

Bij het lezen van de tabellen en bijbehorende toelichting is het belangrijk om te weten dat:

- De tabellen, tenzij anders omschreven, de geïndiceerde jeugdzorg betreffen, ook wel tweedelijns of specialistische jeugdzorg genoemd. Deze zorg betreft de jeugdhulp die regionaal is ingekocht door het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (SbjH) namens de H10 gemeenten binnen jeugdhulpregio Haaglanden¹.
- Zoals uit de jaarrekening 2021 blijkt bedroegen de totale lasten voor jeugd in 2021 € 6,66 miljoen. In het dashboard zoals dat nu voorligt wordt ingegaan op het belangrijkste en grootste deel daarvan, namelijk de regionaal ingekochte jeugdhulp.
- De verschillende lokale jeugdhulporganisaties (nog) niet in eenzelfde registratiesysteem werken en in andere systemen dan de tweedelijns jeugdhulpaanbieders, waardoor het niet mogelijk is om deze gegevens te verwerken in het dashboard jeugd.
- Sinds januari 2021 is in de contracten opgenomen dat declaraties voor jeugdzorg binnen uiterlijk zes maanden ingediend moeten zijn door de aanbieders, sinds januari 2022 wordt hierop controle uitgevoerd door het SbjH. Hierdoor hebben we sneller een correct overzicht van de daadwerkelijk geleverde zorg. We vragen aan aanbieders hun interne administratieve processen kritisch te bekijken zodat we zicht krijgen op wat daadwerkelijk nodig is en/of geleverd wordt. Declaraties voor het jaar 2021 kunnen nog tot 1 juli 2022 worden ingediend. Voorheen hadden aanbieders tot vijf jaar de tijd om hun declaraties in te dienen.
- Waar mogelijk is teruggekeken tot 2017, maar voor bepaalde tabellen in het dashboard is dit niet mogelijk. Dit komt omdat in 2018 de productcategorieën gewijzigd zijn, waardoor een vergelijking met het jaar 2017 niet mogelijk is.
- In de toelichting nog geen evidente verklaring kan worden gegeven voor de ontwikkelingen die zijn genoemd. Mogelijke oorzaken die wij als gemeente zien in opvallende stijgers of dalers zullen we toelichten. Voor evidentie van deze verklaringen is echter nader uitgebreid kwantitatief en kwalitatief onderzoek nodig zowel op lokaal als regionaal niveau binnen de jeugdhulpregio Haaglanden.

Toelichting dashboard

Tabel 1: Totale kosten geïndiceerde jeugdhulp:

- Op basis van de huidige gegevens zijn de kosten voor tweedelijns jeugdzorg in 2021 afgerond € 4,4 miljoen. De kosten zijn met ongeveer € 280.000 gedaald ten opzichte van 2020, toen waren de totale kosten voor tweedelijns jeugdhulp afgerond € 4,7 miljoen. Dit kan een resultaat zijn van de lokale maatregelen in de toegang, zoals de inzet van de

¹ Zie ook raadsinformatiebrief met bijlagen d.d. 12 april over de regionale samenwerking jeugdhulp (Z/22/064734/296814) en het raadsvoorstel over de zienswijze op de begroting 2023 van de gemeenschappelijke regeling SbjH d.d. 3 mei 2022 (Z/22/064831/298748).

praktijkondersteuner jeugd bij de huisartsen, maar het kan ook een effect zijn van de coronamaatregelen (lockdowns).

- Tot nu toe zijn de uitgaven jeugdhulp in 2021 lager dan in 2020. Hierom hebben we geen uitvoering hoeven geven aan het tweede punt uit het amendement op het raadsbesluit van 1 april 2021 (Z/21/50807/231370/3), namelijk de bestedingsruimte met € 200.000 te verlagen.

Tabel 2a t/m 2i kosten per productcategorie

- De kosten voor jeugd GGZ, jeugdhulp met verblijf, dagbehandeling en crisis zijn gedaald ten opzichte van 2020. De reden hiervoor kunnen de maatregelen in het lokale veld zijn, waaronder de praktijkondersteuner jeugd bij de huisartsen en de sterkere inzet van jeugdhulp vanuit de toegang. De kosten voor kindergeneeskunde daarentegen stijgen sinds 2018 jaarlijks gestaag, echter, deze kosten betreffen slechts 1 % van het totaal. Dit is inherent aan de stijging van de jeugd GGZ de voorgaande jaren, immers, bij veelvoorkomende GGZ classificaties als ADHD of ADD worden vaak medicijnen (incl. controle) voorgeschreven, wat onder kindergeneeskunde gedeclareerd wordt.
- Kosten voor ambulante jeugdhulp zijn gestegen. Ambulante jeugdhulp is jeugd- en opvoedhulp die ondersteuning biedt aan jeugdigen en ouders bij opgroeien en opvoeden, vaak in complexe gezinssituaties. Mogelijke oorzaak is dat deze vorm van jeugdhulp vanuit de gecertificeerde instellingen (jeugdbescherming en jeugdreclassering) vaker geïndiceerd is, wegens het toegenomen aantal jeugdbeschermingstrajecten.
- Kosten voor jeugdbescherming en jeugdreclassering zijn gestegen. Jeugdbescherming wordt ingezet wanneer er een kinderschermingsmaatregel (ondertoezichtstelling of voogdij) is uitgesproken door de Kinderrechter. Jeugdreclassering wordt ingezet naar aanleiding van een strafrechtelijke uitspraak. Beide trajecten worden uitgevoerd door de gecertificeerde instellingen. De hulpverlening die ingezet wordt is gedwongen hulpverlening. Mogelijke oorzaak hiervan kan komen door de inzet van extra jeugdbeschermers vanuit de Verbeterplannen die zijn opgesteld door de gecertificeerde instellingen naar aanleiding het verscherpte toezicht op de jeugdhulpregio Zuid-West in de periode februari 2021-februari 2022.²
- De kosten voor het preventief justitieel kader zijn gestegen. Trajecten die in het preventief justitieel kader worden ingezet zijn bedoeld om het aantal en de duur van jeugdbeschermingsmaatregelen (gedwongen kader) terug te dringen. In deze trajecten trekken het lokale jeugdteam en gecertificeerde instellingen regelmatig met elkaar op. Met name door de implementatie van het programma Beter Samenspel³ proberen we in te zetten op vermindering van het aantal jeugdbeschermingsmaatregelen. Het feit dat de kosten voor het preventief justitieel kader zijn toegenomen kan erop duiden dat de kosten voor jeugdbescherming minder hard gestegen zijn en de kosten voor crisishulpverlening gedaald ten opzichte van 2020.

Tabellen onder 3 en 4 aantal cliënten

- Het totaal aantal unieke cliënten met een indicatie voor tweedelijns jeugdhulp is in 2021 licht gedaald ten opzichte van een jaar eerder. Een mogelijke verklaring kan de inzet van de praktijkondersteuner ggz jeugd bij de huisartsen (poh jeugd) zijn. In het eerste jaar van de pilot heeft de poh jeugd namelijk 59% van de trajecten afgesloten zonder verwijzing naar eerste- of tweedelijns jeugdhulp⁴. Een andere mogelijke verklaring is dat we met 60 aanbieders afspraken hebben gemaakt over het richtinggevend kader en de bestedingsruimte. Daarbij hebben we tevens de vraag gesteld om kritisch af te wegen of de

² Zie raadsinformatiebrief over ontwikkelingen in de jeugdbescherming en bijlagen d.d. 22 februari 2022 (Z/22/063232/289824).

³ [Beter Samenspel - SBJH](#)

⁴ Zie evaluatierapport bij raadsinformatiebrief d.d. 22 maart 2022 (z/22/063777/292338) en de bijlage 'Stand van zaken lokale maatregelen jeugd' bij deze informatiebrief.

zorgvraag binnen de jeugdwet of een aanpalende wetgeving valt. Ook de coronamaatregelen kunnen van invloed geweest zijn op het aantal cliënten.

- Het aantal cliënten met ambulante jeugdhulp, jeugdreclassering en kindergeneeskunde is evenals de kosten licht toegenomen ten aanzien van 2020. Opvallend is dat het aantal cliënten met een jeugdbeschermingsmaatregel is afgenomen, terwijl de kosten zijn toegenomen. Mogelijke oorzaak hiervan zijn de extra investeringen in de jeugdbescherming naar aanleiding van het verscherpte toezicht op de jeugdbeschermingsregio Zuid-West, maar ook een langere duur van de trajecten. De maatregelen die gesteld zijn vanwege de coronapandemie hebben de trajecten namelijk complexer gemaakt qua inhoud, maar ook qua uitvoering.
- Van de overige categorieën zien we het aantal cliënten licht dalen, wat overeenkomt met de afgenomen kosten ten opzichte van 2020.

Tabellen onder 5 en 6 gemiddelde kosten per cliënt

- Opvallende stijging zit in de gemiddelde kosten per cliënt voor de categorie jeugdhulp met verblijf inclusief behandeling. Deze stijging kan inherent zijn aan een langere duur van residentiële trajecten, ondanks het afgenomen aantal cliënten in deze categorie. Mogelijke oorzaak kan de langere duur van trajecten zijn naar aanleiding van toegenomen complexiteit van problematiek en gedaalde mogelijkheden tot thuisplaatsing wegens de veranderde thuissituaties naar aanleiding van de coronamaatregelen.
- Een andere opvallende stijger is de gemiddelde trajectprijs voor jeugdreclassering. Dat het aantal cliënten gestegen is wil niet zeggen dat de gemiddelde trajectprijs per cliënt gestegen is. Mogelijke oorzaak is wederom een langere duur van intensievere trajecten naar aanleiding van de coronamaatregelen.
- Vanwege de sterkere inzet op het preventief justitieel kader, onder andere met de implementatie van Beter Samespel die uitgevoerd wordt, zijn de (sterk) toegenomen gemiddelde kosten per cliënt goed te verklaren.

Tabellen onder 7, 8 en 9

- Het aantal cliënten met een indicatie jeugd GGZ is evenals de kosten jeugd GGZ gedaald. Onder basis GGZ hulp wordt enkelvoudige behandeling verstaan, bijvoorbeeld cognitieve gedragstherapie of omgaan met druk gedrag, spanningen et cetera. Van specialistische GGZ is bijvoorbeeld sprake als de behandeling zich richt op een jeugdige met een classificatie zoals behandeling van/bij autisme, depressie. Hoog specialistische GGZ behandeling wordt ingezet bij zeer ernstige gedragsproblematiek, zoals voor jeugdigen met ernstige traumaproblematiek, eetstoornissen, suïcidegedrag. De verhoudingen van inzet van basis of (hoog)specialistische GGZ zijn nagenoeg hetzelfde gebleven. Uit het werkveld komen soms signalen dat wegens wachtlijsten in de specialistische GGZ het erop lijkt dat basis GGZ trajecten langer aangehouden worden voor cliënten die eigenlijk specialistische GGZ nodig hebben.
- Persoonsgebonden Budget (PGB) kan verstrekt worden als jeugdige en/of ouders met een indicatie voor jeugdhulp gemotiveerd gebruik willen maken van een jeugdhulpaanbieder die niet gecontracteerd is binnen regio Haaglanden. PGB kan ook verstrekt worden indien er jeugdhulp nodig is waarvoor er binnen de regio geen contracten zijn. Zo kan bijvoorbeeld vaktherapie ingezet worden naast en op advies van een jeugdhulpbehandeling door een gecontracteerde jeugdhulpaanbieder.
- Aantal verzoeken om toewijzing per verwijzer: Nadat een jeugdige een verwijzing of beschikking voor jeugdhulp heeft, volgt er een intake met de gekozen jeugdhulpaanbieder. In de intake schat de jeugdhulpaanbieder samen met jeugdige en ouders in vorm en omvang van hulp het meest passend is. Hiertoe dient de aanbieder een verzoek om toewijzing in bij de gemeente. Opvallend is het grote en stijgende aantal huisartsverwijzingen. De reden hiervoor is dat de huisartsverwijzingen cumulatief zijn,

namelijk lopende en verlengde hulpverlening op verwijzingen uit voorgaande jaren wordt over elk jaar meegerekend.

Meest complexe cliënten

De cliënten met de hoogste kosten in 2021 zijn niet in het dashboard weer te geven, hieronder in de tabel zijn de duurste cliënten met meest complexe hulpvraag uitgesplitst naar de top 5 en top 20 en naar de drie jeugdhulpcategorieën met de hoogste totale en gemiddelde kosten. Dit relatief kleine aantal cliënten zorgt vanwege (zeer) complexe problematiek voor een groot deel van de kosten.

Product	20 duurste cliënten totaal	20 duurste cliënten gemiddeld	5 duurste cliënten totaal	5 duurste cliënten gemiddeld
Alle	€ 1.667.003	€ 83.350	€ 640.468	€ 128.094
jGGZ	€ 524.612	€ 26.231	€ 208.681	€ 41.736
Ambulante jeugdhulp	€ 589.009	€ 29.450	€ 319.795	€ 63.959
Jeugdhulp met verblijf	€ 763.825	€ 38.191	€ 410.900	€ 82.180

Regionale ontwikkelingen 2021

Op dit moment is het nog niet mogelijk om volledig betrouwbare gegevens te laten zien over de zorg zoals geboden binnen de Jeugdwet over 2021. Hier zijn diverse oorzaken voor, waaronder:

- Met aanbieders is afgesproken dat zij binnen vier weken na het starten van zorg een verzoek om toewijzing indienen bij de gemeente. Indien dit niet gebeurt, wordt de zorgaanvraag afgekeurd.
- Per 1 januari 2021 wordt actief gecontroleerd of de ingediende declaraties overeenkomen met de afgegeven indicatie, zowel qua omvang als wijze waarop deze is vastgesteld. Als deze match er niet is dan wordt de declaratie afgekeurd en moet deze opnieuw ingediend worden. Hiermee wordt voorkomen dat te veel of incorrect wordt gedeclareerd. Samen met de contractuele mogelijkheid om declaraties later in te dienen zorgt dit ook voor dat er vertraging is in de declaraties. Declaraties voor bijvoorbeeld de maand mei komen vaak pas in de maanden erna binnen.
- Per 1 januari 2021 geldt de nieuwe iStandaard voor het berichtenverkeer binnen de Jeugdwet: de iJw 3.0. Zoals gebruikelijk is bij een nieuwe versie van deze standaard, heeft het enige tijd nodig voor alle betrokken partijen de juiste codes en werkwijze gebruiken. Dit kan leiden tot foutieve berichten, die daardoor opnieuw ingediend moeten worden. Dit heeft gezorgd voor vertraging.

Er wordt gewerkt aan het sneller beschikbaar hebben van betrouwbare gegevens, zowel lokaal als in de H10 door het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (SBJH):

- Vanaf Q1 2021 is de maximale declaratietermijn voor aanbieders teruggebracht naar zes maanden. Declaraties die later worden ingediend, worden niet in behandeling genomen. Dit betekent dat in Q3 van 2022 de data over het jaar 2021 betrouwbaar zouden moeten zijn.
- Per 1 januari 2021 geldt het richtinggevend kader. Het richtinggevend kader betekent dat aanvragen voor zorgtrajecten binnen gestelde kaders moeten vallen, anders wordt het gesprek hierover met de aanbieder door de gemeente aangegaan en in overleg vastgesteld. Per aanbieder en per product is er een gemiddeld aantal uren/etmalen/minuten berekend. Verzoeken om toewijzing die binnen dit richtinggevend kader vallen, worden goedgekeurd. Vallen deze buiten het kader, bijvoorbeeld omdat er meer uren dan gemiddeld zijn aangevraagd, dan gaat de gemeente met de aanbieder in gesprek waarom er afgeweken moet worden. Hierdoor wordt het verschil tussen de

declaraties en de oorspronkelijke toekenningen kleiner, waardoor betrouwbaarder prognoses te maken zijn. Lokaal sturen we op het gebruik van het richtinggevend kader en de bestedingsruime door hierover afspraken te maken met aanbieders.

- Het SBJH doet vijf keer per jaar een prognose over de kosten van het aantal toewijzingen jeugdhulp voor hetzelfde jaar. De laatste prognose voor de kosten jeugdhulp in 2021 dateert van februari 2022 en is € 4.608.512, wat goed overeenkomst met de daadwerkelijke kosten voor tweedelijns jeugdhulp tot op heden.
- De Regiovisie Jeugdhulp Haaglanden 2021-2026 verwoordt de kaders, geeft de richting aan waarin de H10 gemeenten de jeugdzorg willen ontwikkelen⁵. Om de ontwikkelingen te kunnen monitoren, worden indicatoren opgesteld en zal jaarlijks een rapport gemaakt worden: de regiovisiemonitor. De regiovisiemonitor zal zich richten op het in beeld brengen van de effecten van het jeugdzorg zoals dat in de regiovisie is vastgelegd en geeft hiermee weer wat de resultaten zijn van het regionale jeugdbeleid. De eerste regiovisiemonitor wordt in de zomer van 2022 verwacht.

Autonome ontwikkelingen 2021

We hebben te maken met een aantal autonome ontwikkelingen:

- **Stand van zaken richtinggevend kader:**
Er zijn in 2021 1610 toewijzingen waarvan 710 binnen en 900 buiten de normen van het richtinggevend kader vallen. Met andere woorden: 44% van de toewijzingen valt binnen het richtinggevend kader. Er zijn 63 aanbieders waarvan 50% of minder van de toewijzingen binnen het richtinggevend kader vallen, 27 aanbieders hebben meer dan 50% toewijzingen die binnen het richtinggevend kader vallen. De meeste partijen doen voornamelijk verzoeken om toewijzing (VOT's) die buiten het richtinggevend kader vallen. Een klein deel van de toewijzingen die na dialoog tussen gemeente en aanbieder hierop volgen zijn wel binnen het richtinggevend kader.
Hieruit kunnen we voorzichtig de conclusie trekken dat het richtinggevend kader een pril positief effect heeft, maar dat er nog slagen gemaakt kunnen worden, waar tijd en formatie van jeugdconsulenten voor nodig is.
- Jeugdhulpaanbieders en gemeenten kunnen steeds moeilijker aan personeel komen. Oorzaken die hiervoor genoemd worden zijn de te hoge werkdruk, de grote wachtlijsten, de kostengedrevenheid van organisaties en gemeenten en het (daardoor) negatieve imago. Gevolgen hiervan zijn dat met de toegenomen instroom de werkdruk van het zittend personeel stijgt, met daarop ziekte of vertrek als gevolg.
- Effecten corona op jeugdhulp: Uit onderzoek van SodaConsult (mei 2021) door SBJH geïnitieerd, is gebleken dat vooral bij de jeugd GGZ de instroom fors stijgt. Dit zorgt voor een toename van de wachtlijsten, wat volgens de aanbieders zorgt voor een toename van crisisopvang. Alle organisaties staan onder hoge druk vanwege corona en het effect daarvan op het personeel. In 2021 zien we de kosten voor jeugd GGZ dalen, dit neemt echter niet de zorgen om wachtlijsten weg.
- In het rapport staat ook dat de meeste aanbieders verwachten dat er een toename van de zorgvraag zal zijn na corona. De corona was in 2021 nog volop aanwezig. Vooral de instellingen bij Jeugd & Opvoedhulp verwachten een flinke toename na de coronapandemie, met wel 45 procent. De jeugd GGZ verwacht een toename van ongeveer een kwart en begeleiding ongeveer 13 procent.
- Jeugdhulpprofessionals merken op dat de coronamaatregelen van invloed zijn op de complexiteit van casuïstiek. Zo is het voor met name de kwetsbare, hooggevoelige kinderen met bijvoorbeeld een Autismespectrumverwante stoornis, erg moeilijk om van structuur te wisselen en zorgen met name de invoering en opheffing van lockdown maatregelen voor stress. Voor deze doelgroep is het erg moeilijk om te wennen aan een andere structuur, zoals het onderbreken van de schoolgang, maar ook het daarna weer terugkeren naar school.

⁵ Zie raadsinformatiebrief met bijlage d.d. 18 januari 2022 over monitoring Regiovisie jeugdhulp Haaglanden (z/22/061971/284414).

In bijlage 3 is nog geen update aangegeven omdat de meest actuele cijfers nog niet beschikbaar zijn. Als deze beschikbaar zijn, wordt deze tijdens de commissieronde gegeven, evenals een nadere duiding van de grafieken.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

T.N. Kramer,
gemeentesecretaris

drs. L.A. de Lange,
burgemeester

Deze brief is digitaal vastgesteld. Hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.